

Seminar za sodnike o konkurenčnem pravu

dr. Mile Dolenc

Pojem usklajenega ravnanja in njegova aplikacija v sodni praksi

PF v Ljubljani, 2. dec. 2011

Člen 6/I ZPOmK-1

Prepovedani in nični so sporazumi med podjetji, sklepi podjetniških združenj in **usklajena ravnanja podjetij** (v nadaljnjem besedilu: sporazumi), katerih cilj ali učinek je preprečevati, omejevati ali izkrivljati konkurenco na ozemlju Republike Slovenije.

101. člen Pogodbe o delovanju EU

Kot nezdružljivi z notranjim trgom so prepovedani sporazumi med podjetji, sklepi podjetniških združenj in **usklajena ravnanja podjetij**, ki bi lahko prizadeli trgovino med državami članicami in katerih cilj ali učinek je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na notranjem trgu, zlasti tisti, ki...

Bistvo prepovedi

Zahtevano stanje:

neodvisno ravnanje
konkurentov
ohranjanje tržne
negotovosti

Prepovedano stanje:

dogovarjanje
(usklajevanje) med
konkurent (collusion)
odprava ali znižanje
negotovosti

Najpogostejši dogovori

- določanje cen;
 - razdelitev trga (geografsko, po proizvodih, po kupcih);
 - omejitev outputa (ponudbe);
 - prikrojevanje razpisnih ponudb;
 - oblikovanje skupnih prodajnih zastopstev;
 - delitev dobička;
 - kombinacija zgo;
-
-

Oblike prepovedanega ravnanja

- sporazumi med podjetji,
- sklepi podjetniških združenj in
- usklajena ravnanja podjetij

Sporazumi med podjetji

- široko pojmovanje sporazuma;
 - zadošča soglasje volj;
 - volja je lahko izražena izrecno ali implicitno;
 - oblika ni pomembna;
 - ni potrebno, da izpolnjuje pogoje za veljavnost pogodbe po nacionalnem pravu;
 - celo poravnava v sodnem sporu;
 - tudi ravnanje v skladu s sporazumom, ki ne velja več;
 - „enoten splošen sporazum“;
-
-

Ekonomski okvir

- oligopol
- teorija iger
- zapornikova dilema
- primer dveh prodajalcev breskev

Zapornikova dilema

B molči (sodeluje)

B priča (izda)

A molči
(sodeluje)

vsak dobi
po en mesec zapora

A dobi eno leto zapora
B je oproščen

A priča
(izda)

A je oproščen
B dobi eno leto zapora

vsak dobi
po tri mesece zapora

Pravni okvir zakonodajalca

- težavnost dokazovanja;
 - spretnost udeležencev kartela (brisanje sledi);
 - zanašanje na indice;
-
-

Primer Dyestuffs

Dvig cen barvil v Italiji:

Najprej Ciba, nato pa še istega dne po telexu ali faxu:

Sandoz ob 17.05

Hoest ob 17.09

Bayer ob 17.38

Francolor ob 17.57

BASF ob 18.55

Geigy ob 19.45

ICI po telefonu

Dyestuffs - nadaljevanje

ECJ je definiral pojem usklajenega ravnanja:

Usklajeno ravnanje je oblika usklajevanja (coordination) med podjetji, ki še ne dosega stopnje sporazuma, pomeni pa zavestno praktično sodelovanje (cooperation) med njimi z namenom, da se izognejo rizikom, ki jih vsebuje konkuriranje na trgu;

Primer Sugar Cartel

ECJ je še dodal k definiciji:

- koordinacija in kooperacija ne predpostavljata izvrševanje kakšnega dejanskega načrta;
 - ker mora vsak udeleženec na trgu samostojno oblikovati politiko nastopanja na trgu, med njimi ne sme biti neposrednega ali posrednega kontakta, katerega cilj ali učinek je bodisi vpliv na ravnanje drugega udeleženca ali razkrivanje svojega bodočega ravnanja;
-
-

Dejanski učinek na trgu?

ECJ v zadevi Hüls AG (Polypropylene):

- pojem usklajenega ravnanja implicira poleg dogovarjanja med podjetji tudi njihovo posledično nastopanje na trgu in vzročno zvezo med obema;
 - učinek ni nujen pogoj;
 - posledično ravnanje na trgu se domneva;
 - dokazno breme o nasprotnem je na podjetjih;
 - podjetja se ne morejo uspešno braniti s tem, da so se samo udeleževala sestankov ali si samo izmenjavala informacije;
-
-

Dokaz o kontaktu

- načeloma je treba dokazati (Komisija, Urad, tožnik) obstoj neposrednega ali posrednega kontakta med podjetji;
 - kot dokaz lahko služijo zabeleške sestanka, telefonski razgovori, izmenjava informacij kot posledica kontakta, indici nasploh;
 - zadostuje že en sam listinski dokaz (zadeva Cement);
-
-

Dokazni standard v praksi ECJ

- ni prav visok (stališče literature);
 - že sama udeležba na sestanku, na katerem so bile obravnavane cene, zadostuje;
 - prizadeto podjetje mora dokazati, da je njena udeležba imela drugačen namen (zadeva Cement);
 - zadostuje, če podjetje prejme od drugega podjetja informacije, ki veljajo za poslovno skrivnost;
 - obramba bi bila uspešna le, če bi se podjetje takoj in izrecno distanciralo od razprave;
-
-

Zadeva C-8/08 - ECJ

- glede vzročne zveze med usklajenim ravnanjem podjetij (izmenjava informacij) in njihovim ravnanjem na trgu velja obrnjeno dokazno breme;
 - nacionalna sodišča morajo upoštevati domnevo, vzpostavljeno s sodno prakso ECJ, o obstoju vzročne zveze;
 - prizadeta podjetja lahko dokazujejo nasprotno;
-
-

Vzporedno (paralelno) ravnanje

- samo po sebi ne zadostuje za sklepanje o usklajenem ravnanju;
 - podjetja imajo pravico do inteligentnega odzivanja na obstoječe ali bodoče ravnanje konkurentov;
 - vendar pa vzporedno ravnanje lahko pomeni močan dokaz za usklajeno ravnanje, če vodi do tržnega ravnanja, ki ne ustreza normalnemu, upoštevajoč naravo proizvodov, velikost in število podjetij in velikost trga;
-
-

Primer Wood pulp

Ugotovljena dejstva:

- 40 proizvajalcev lesne celuloze je vzpostavilo sistem kvartalnega obveščanja o cenah;
 - obveščanje o cenah je bilo simultano ali skoraj simultano;
 - cene proizvajalcev so bile identične ali skoraj identične;
 - direktnega dokaza o usklajenem ravnanju ni bilo;
-
-

nadaljevanje

Stališče ECJ:

- vzporedno ravnanje je lahko dokaz za usklajeno ravnanje le tedaj, če je tako ravnanje edina prepričljiva razlaga za vzporedno ravnanje;
 - v sami zadevi ni našlo dovolj dokazov za usklajeno ravnanje;
-
-

nadaljevanje

Dodatne okoliščine primera:

- transparentnost cen so zahtevali kupci lesne celuloze;
 - podjetja so imela skupne zastopnike; informacije o cenah bi se zato enako hitro razširile;
 - cene so bile stabilne ne glede na gibanje ekonomskih ciklusov;
-
-

Primer Asturienne-Rheinzinc

Komisija je kaznovala dva proizvajalca cinka zaradi usklajenega ravnanja, ki se naj bi kazalo v zavračanju dobave cinka belgijskemu distributerju z motivom preprečevanja paralelnega uvoza iz Belgije v Nemčijo;

ECJ je prišel do drugačne razlage: odklonitev dobave je bila posledica večmesečne zakasnitve distributerja pri plačevanju računov;

Slovenska praksa: elektrodistributerji

Sodba VS U 5/2008:

- vsi elektrodistributerji so so napovedali zvišanje cen električne energije za gospodinjstva sočasno;
 - zvišanja so bila skoraj v istem znesku in izpeljana na isti dan;
 - za vzporedno ravnanje elektrodistributerjev VS ni našlo druge prepričljive razlage; zato je sklepalo na usklajeno ravnanje;
-
-